

OBSAH

PŘEDMLUVA (L. CABADA, M. KUBÁT)	13
PŘEDMLUVA KE DRUHÉMU, ROZŠÍŘENÉMU VYDÁNÍ (L. CABADA, M. KUBÁT)	15
①. POLITICKÁ VĚDA JAKO SAMOSTATNÁ SPOLEČENSKOVĚDNÍ DISCIPLÍNA (L. CABADA)	23
1.1. <i>Historicko-politická východiska vzniku politické vědy</i>	23
1.1.1. <i>Existuje politická věda?</i>	23
1.1.2. <i>Kořeny politické vědy</i>	26
1.1.3. <i>Charakter a pole působnosti politické vědy</i>	32
1.1.4. <i>Vnitřní členění politické vědy</i>	33
1.2. <i>Vývoj politické vědy</i>	34
1.2.1. <i>USA a politická věda</i>	34
1.2.2. <i>Politická věda v Evropě</i>	36
1.2.3. <i>Politická věda v českém prostředí</i>	37
1.2.4. <i>Politologická pracoviště v České republice</i>	39
1.3. <i>Shrnutí</i>	42
1.4. <i>Literatura</i>	43
✓2. POLITIKA JAKO PŘEDMĚT ZÁJMU POLITICKÉ VĚDY (P. ROSŮLEK)	44
2.1. <i>Mnohoznačnost pojmu politika</i>	44
2.2. <i>Definice politiky</i>	45
2.3. <i>Kategorie související s politikou</i>	47
2.3.1. <i>Moc</i>	47
2.3.2. <i>Panství</i>	48
2.3.3. <i>Stát</i>	48
2.3.4. <i>Společnost</i>	49
2.3.5. <i>Ideologie</i>	51
2.3.6. <i>Politické strany</i>	52
2.3.7. <i>Politici</i>	52

2.4.	<i>Politika jako polity – politics – policy</i>	53
2.4.1.	<i>Polity</i>	53
2.4.2.	<i>Politics</i>	54
2.4.3.	<i>Policy (policies)</i>	54
2.5.	<i>Politický řád</i>	55
2.6.	<i>Shrnutí</i>	58
2.7.	<i>Literatura</i>	58
3.	METODOLOGIE POLITICKÉ VĚDY (B. ŘÍCHOVÁ)	60
3.1.	<i>Diskuse o metodologii</i>	61
3.2.	<i>Metodologické přístupy aplikované v politické vědě</i>	63
3.2.1.	<i>Historický přístup</i>	64
3.2.2.	<i>Legalistický přístup</i>	64
3.2.3.	<i>Institucionální přístup</i>	66
3.3.	<i>Metody v politické vědě a jejich klasifikace</i>	66
3.3.1.	<i>Experiment</i>	69
3.3.2.	<i>Simulace</i>	72
3.4.	<i>Shrnutí</i>	74
3.4.	<i>Literatura</i>	75
4.	KOMPARATIVNÍ POLITOLOGIE (B. ŘÍCHOVÁ)	77
4.1.	<i>Komparativní metody: charakteristika</i>	78
4.2.	<i>Využití komparativního přístupu v politologii</i>	82
4.3.	<i>Typy komparativních studií</i>	86
4.3.1.	<i>Případové studie (case studies)</i>	86
4.3.2.	<i>Analýza procesů a institucí</i>	88
4.3.3.	<i>Typologie politických systémů</i>	89
4.3.4.	<i>Statistické analýzy</i>	91
4.4.	<i>Časový horizont v komparativních analýzách</i>	95
4.5.	<i>Proměny komparativního přístupu v druhé polovině 20. století</i>	96
4.5.1.	<i>Nová komparativní politická věda</i>	97
4.5.2.	<i>Nový institucionalismus</i>	99
4.6.	<i>Shrnutí</i>	103
4.7.	<i>Literatura</i>	103

5.	POLITICKÁ FILOSOFIE (M. SKOVAJSA)	106
5. 1.	<i>Co je politická filosofie</i>	107
5.1.1.	<i>Politická filosofie – politická věda</i>	109
5.1.2.	<i>Normativita politické filosofie</i>	111
5.1.3.	<i>Politická filosofie, politická teorie a dějiny politického myšlení</i>	113
5. 2.	<i>Nástin vývoje politické filosofie</i>	114
5.2.1.	<i>Klasická politická filosofie</i>	114
5.2.2.	<i>Moderní politická filosofie</i>	117
5.2.3.	<i>Současná politická filosofie</i>	119
5.3.	<i>Proč existuje politická filosofie? K motivaci politicko-filosofického myšlení dnes</i>	120
5.3.1.	<i>Pluralismus hodnot</i>	120
5.3.2.	<i>Konflikt hodnot</i>	124
5. 4.	<i>Problematika současné politické filosofie</i>	127
5.4.1.	<i>Politická filosofie jako rozhodčí hodnotových sporů</i>	128
5.4.2.	<i>Politická filosofie jako ochrana společnosti před hodnotovými spory</i>	130
5.5.	<i>Shrnutí</i>	132
5.6.	<i>Literatura</i>	133
6.	POLITICKÉ IDEOLOGIE (P. ROSŮLEK)	135
6.1.	<i>Politická ideologie jako výtvar novověku</i>	135
6.2.	<i>Klasické politické ideologie aneb ideologický trojúhelník</i>	137
6.2.1.	<i>Liberalismus</i>	137
6.2.2.	<i>Konzervatismus</i>	143
6.2.3.	<i>Socialismus</i>	149
6.2.4.	<i>Existuje ideologický trojúhelník?</i>	157
6.3.	<i>„(Staro)nové“ politické ideologie</i>	159
6.3.1.	<i>Environmentalismus</i>	159
6.3.2.	<i>Feminismus</i>	162
6.3.3.	<i>Nacionalismus</i>	166
6.3.4.	<i>Fašismus</i>	168
6.3.5.	<i>Nacionální socialismus</i>	170
6.3.6.	<i>Islámský fundamentalismus</i>	172
6.4.	<i>Shrnutí</i>	174
6.5.	<i>Literatura</i>	174

7.	POLITICKÝ SYSTÉM (B. ŘÍCHOVÁ)	178
7.1.	Východiska systémového přístupu	179
7.2.	Model politického systému	180
7.3.	Strukturně-funkcionální přístup ke studiu politického systému	185
7.4.	Vztah politického systému a okolí	186
7.4.1.	Vztah společnost – politika	186
7.4.2.	Centrální politický systém	191
7.4.3.	Vztah politika – společnost	192
7.5.	Shrnutí	195
7.6.	Literatura	196
8.	POLITICKÉ REŽIMY – FORMY VLÁDY (M. KUBÁT)	197
8.1.	Co je politický režim – užití pojmu	197
8.2.	Typologie politických režimů	199
8.2.1.	Parlamentní režim	201
8.2.2.	Prezidentský režim	204
8.2.3.	Poloprezidentský režim	206
8.2.4.	Švýcarský režim	209
8.3.	Politický režim a nedemokratický politický systém	211
8.4.	Diskuse o politických režimech	212
8.5.	Shrnutí	214
8.6.	Literatura	214
9.	POLITIČTÍ AKTÉŘI – ZÁJMOVÉ SKUPINY A POLITICKÉ STRANY (M. KUBÁT)	216
9.1.	Zájmové skupiny	216
9.1.1.	Typy zájmových skupin	218
9.1.2.	Funkce zájmových skupin	219
9.1.3.	Strategie zájmových skupin	220
9.1.4.	Zájmové skupiny a stát – systém organizovaných zájmů	222
9.2.	Politické strany	223
9.2.1.	Definice politické strany	223
9.2.2.	Politická strana a politické hnutí	226
9.2.3.	Vznik politických stran	227
9.2.4.	Institucionalizace politických stran	230
9.2.5.	Typologie politických stran	232
9.2.6.	Funkce a cíle politických stran	237

9.3.	<i>Shrnutí</i>	240
9.4.	<i>Literatura</i>	240
10	STRANICKÉ SYSTÉMY (M. KUBÁT)	242
10.1.	<i>Definice stranického systému</i>	242
10.2.	<i>Postavení politických stran ve stranickém systému</i>	246
10.2.1.	<i>Relevance politických stran</i>	246
10.2.2.	<i>Malé a velké politické strany</i>	247
10.2.3.	<i>Antisystémové a protestní politické strany</i>	251
10.3.	<i>Typologie stranických systémů</i>	253
10.3.1.	<i>Stranické systémy v nedemokratických politických systémech a jejich typy</i>	253
10.3.2.	<i>Stranické systémy v demokratických politických systémech a jejich typy</i>	255
10.4.	<i>Dynamika stranických systémů a její zachycení</i>	259
10.4.1.	<i>Měření roztržitěnosti stranického systému</i>	260
10.4.2.	<i>Měření polarizace stranického systému</i>	261
10.5.	<i>Shrnutí</i>	262
10.6.	<i>Literatura</i>	263
11	VOLBY A VOLEBNÍ SYSTÉMY (M. KUBÁT)	265
11.1.	<i>Svobodné volby (kritéria, cíle, funkce)</i>	266
11.2.	<i>Volební systémy</i>	268
11.2.1.	<i>Volební proces</i>	269
11.2.2.	<i>Volební právo</i>	270
11.2.3.	<i>Volební procedura</i>	272
11.3.	<i>Vybrané volební systémy – základní charakteristika</i>	274
11.3.1.	<i>Většinový volební systém</i>	274
11.3.2.	<i>Proporční volební systém</i>	277
11.3.3.	<i>Smíšený volební systém</i>	279
11.4.	<i>Další atributy volebních systémů</i>	283
11.4.1.	<i>Volební obvody</i>	283
11.4.2.	<i>Matematické metody sčítání hlasů a přerozdělování mandátů</i>	283
11.4.3.	<i>Volební klausule a vyrovnávání distribuce mandátů</i>	289
11.5.	<i>Politické konsekvence volebních systémů</i>	290
11.5.1.	<i>Proporcionalita a disproporcionalita volebního systému</i>	290
11.5.2.	<i>Volební systém a stranický systém</i>	297
11.5.3.	<i>Který volební systém?</i>	299

11.6.	<i>Volební chování</i>	301
11.6.1.	<i>Individuální volební chování</i>	302
11.6.2.	<i>Agregované volební chování</i>	303
11.6.3.	<i>Volební chování jako důsledek politické situace a volebního systému</i>	306
11.7.	<i>Volební účast</i>	308
11.7.1.	<i>Faktory ovlivňující výši volební účasti</i>	309
11.7.2.	<i>Diskuse o volební účasti</i>	310
11.8.	<i>Volební geografie</i>	312
11.9.	<i>Volební kampaň</i>	314
11.9.1.	<i>Volební reklama a volební marketing</i>	315
11.9.2.	<i>Typologizace volební kampaně</i>	317
11.10.	<i>Shrnutí</i>	321
11.11.	<i>Literatura</i>	321
12.	TEORIE DEMOKRACIE (M. SKOVAJSA)	321
12.1.	<i>Úvodem: různé teorie demokracie</i>	321
12.2.	<i>Antická demokracie</i>	324
12.2.1.	<i>Demokracie v Athénách</i>	324
12.2.2.	<i>Filosofická kritika demokracie: Platón</i>	325
12.2.3.	<i>Demokracie jakožto vláda mnohých: Aristotelés</i>	327
12.3.	<i>Moderní teorie demokracie</i>	332
12.3.1.	<i>Moderní teorie přímé demokracie: Jean-Jacques Rousseau</i>	333
12.3.2.	<i>Kritika masové demokracie: Alexis de Tocqueville</i>	336
12.3.3.	<i>Klasická liberální teorie reprezentativní demokracie: John Stuart Mill</i>	339
12.3.4.	<i>Elitní teorie demokracie: Joseph A. Schumpeter</i>	343
12.4.	<i>Současné teorie demokracie</i>	348
12.4.1.	<i>Polyarchická teorie demokracie: Robert A. Dahl</i>	348
12.4.2.	<i>Deliberativní teorie demokracie: Jürgen Habermas</i>	354
12.5.	<i>Shrnutí</i>	359
12.6.	<i>Literatura</i>	360
13.	AUTORITATIVNÍ A TOTALITNÍ POLITICKÉ SYSTÉMY (M. KUBÁT)	362
13.1.	<i>Problémy s pojmoslovím</i>	364
13.2.	<i>Autoritarismus a totalitarismus – vysvětlení pojmů a definování fenoménů</i>	366
13.2.1.	<i>Autoritarismus</i>	367

13.2.2.	Totalitarismus	368
13.2.3.	Srovnání autoritarismu a totalitarismu	371
13.3.	Klasifikace autoritarismu a totalitarismu a jejich výskyt v praxi	372
13.3.1.	Klasifikace autoritarismu podle J. J. Linze	373
13.3.2.	Totalitarismus	374
13.3.3.	Klasifikace R. Arona	374
13.4.	Shrnutí	376
13.5.	Literatura	376
14.	MEZINÁRODNÍ VZTAHY JAKO SOUČÁST POLITICKÉ VĚDY	378
14.1.	Politologie a mezinárodní vztahy	379
14.2.	Vývoj studia mezinárodních vztahů	381
14.2.1.	MV jako americká věda? Kritika etnocentrismu	381
14.2.2.	Od zahraniční politiky ke světové politice	383
14.3.	Rozvoj studia MV a vznik podoborů disciplíny MV	385
14.3.1.	Studium mezinárodních organizací	386
14.3.2.	Bezpečnostní studia	387
14.3.3.	Teorie mezinárodních vztahů	388
14.3.4.	Mezinárodní politická ekonomie	392
14.3.5.	Výzkum míru a konfliktů	392
14.3.6.	Rozvojová studia	394
14.4.	Studium mezinárodních vztahů v České republice	398
14.5.	Shrnutí	401
14.6.	Literatura	401
15.	POLITICKÁ GEOGRAFIE A GEOPOLITIKA (M. ROMANCOV)	404
15.1.	Postavení v systému věd	404
15.2.	Individuální vnímání prostoru	408
15.3.	Mapy a politické mapy	411
15.4.	Region	417
15.5.	Poloha	419
15.6.	Stát	420
15.6.1.	Teritorium	422
15.6.2.	Obyvatelstvo	425
15.6.3.	Vnitřní politicko-prostorová organizace teritoria	430

15.6.4. Suverenita	434
15.6.5. Mezinárodní uznání	434
15.7. Volební geografie	435
15.8. Geopolitika	436
15.8.1. Historické koncepty v geopolitice	436
15.8.2. Teorie Heartlandu	438
15.8.3. Teorie pan-regionů	441
15.8.4. Teorie Heartland-Rimland	441
15.8.5. Geostrategie A. P. de Severskyho	442
15.8.6. Geopolitika D. W. Meiniga	443
15.8.7. Geopolitika C. S. Graye	445
15.8.8. Teorie geopolitických a geostrategických regionů	447
15.8.9. Astropolitika	449
15.8.10. Nová a stará geopolitika	453
15.9. Shrnutí	455
15.10. Literatura	456

16. POLITICKÁ SOCIOLOGIE (K. MÜLLER) 358

16.1. Proč politická sociologie?	358
16.2. Co je politická sociologie?	<u>361</u>
16.3. <u>Občanská společnost jako sociologický předpoklad demokracie</u>	<u>465</u>
16.4. Shrnutí	471
16.5. Literatura	472

17. POLITICKÁ ANTROPOLOGIE (L. CABADA) 474

17.1. Co je politická antropologie?	474
17.2. Paradigmata politické antropologie	479
17.3. Vybraná témata politické antropologie	481
17.3.1. Moc a autorita	481
17.3.2. Nedemokratické politické systémy	483
17.3.3. Politická náboženství	485
17.3.4. Problematika modernizace a transformace	486
17.3.5. Teorie závislosti	489
17.4. Shrnutí	491
17.5. Literatura	492

Rejstřík tabulek, grafů, vyobrazení a map	493
--	------------